

Helsinki

Kaupunkiympäristön julkaisuja VVV:NO

Jollaksen rämeen luonnonsuojelualue

Hoito- ja käyttösuunnitelma 2022–2031

Luontotieto Keiron Oy

Kaupunkiympäristön julkaisuja VVVV:NO

Jollaksen rämeen luonnonsuojelualue

Hoito- ja käyttösuunnitelma 2022–2031

Luontotieto Keiron Oy

Kannen kuva | Susanna Pimenoff
Julkaisija | Helsingin kaupunki / Kaupunkiympäristön toimiala
ISBN | XXX-XXX-XXX-XXX-X
ISSN | 2489-4230

Sisällys

1. Johdanto	5
2. Tausta	6
3. Luonnon yleiskuvaus	9
3.1. Elinympäristöt.....	9
3.2. Putkilokasvit ja sammaleet.....	12
4. Virkistyskäytön nykytila	14
5. Osallistaminen	18
6. Hoitosuunnitelma	21
6.1. Luonnonsuojelun tavoitteet	21
6.2. Reittien varsien hoito.....	22
6.3. Haitallisten vieraslajien torjunta.....	23
7. Virkistyskäytön suunnitelma	24
7.1. Virkistyskäytön tavoitteet.....	24
7.2. Käytön ohjaus	24
7.2.1. Reititys.....	25
7.2.2. Opasteet.....	26
7.2.3. Rakenteet.....	28
7.3. Kunnossapitovastuu	30
8. Suunnitelman vaikutukset	31
8.1. Ekologiset vaikutukset.....	31
8.2. Sosiaaliset vaikutukset.....	31
8.3. Taloudelliset vaikutukset	31
9. Kustannusarvio	32
9.1. Suunnittelu- ja seurantakustannukset	32
9.2. Investointikustannukset.....	32
9.3. Ylläpitokustannukset	32
10. Aikataulu	33
11. Seurantasuunnitelma	34
12. Lähdeluettelo	35

Liitteet.....	36
----------------------	-----------

1. Johdanto

Jollaksen räme on yksi harvoja Helsingin suokohteita. Se sijaitsee Jollaksen kaupunginosassa ja se on suojeltu vuonna 1991. Luonnonsuojelualan pinta-ala on vajaa 4 hehtaaria. Jollaksen räme ei ole ojitusten takia enää luonnontilainen, vaan muuttumassa suurelta osin kohti kangasmetsää. Luonnonsuojelualue on asutuksen ympäröimä ja sillä on merkittävä asema lähivirkistysalueena. Jollaksen rämeelle on aiemmin laadittu hoito- ja käyttösuunnitelmat vuosina 1991 ja ja tämän vuosituhannen ensimmäisen vuosikymmenen lopulla (suunnitelmaa ei ole päivätty). Tässä työssä on tarkoitus laatia uusi päivitetty hoito- ja käyttösuunnitelma. Tämän hoito- ja käyttösuunnitelman tavoitteena on esittää suojelukeinot alueen luontoarvojen säilymiseksi ja toimenpiteet kestävä virkistyskäytön mahdollistamiseksi. Suunnitelmassa esitetään suojeluun, hoitoon ja käyttöön liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet.

Jollaksen rämeen luonnonsuojelualan hoito- ja käyttösuunnitelma on laadittu Helsingin kaupunkiympäristön toimialan ympäristöpalveluiden toimeksiannosta Luontotieto Keiron Oy:ssä, jossa työstä on vastannut biologi FM Susanna Pimenoff. Työhön ovat osallistuneet biologit FM Anu Luoto (tiedon koonti) ja FM Susanna Pimenoff (suunnittelu ja kartat). Raportin valokuvat ovat Pimenoffin ottamat, ellei toisin mainita. Pohjakartat ovat Helsingin kaupungin mittaustoimiston tuottamat.

Työn ohjausryhmään ovat kuuluneet kaupunkiympäristön toimialalta ympäristötarkastaja Jere Salminen, ympäristösuunnittelija Hanna Seitapuro, metsävastaava Vesa Koskikallio, luontoasiantuntija Tuuli Ylikotila, arkkitehti Tyko Saarikko, tiimipäällikkö Anu Kiiskinen, puistovastaava Päivi Apajalahti, projektipäällikkö Sari Knuuti, tiimipäällikkö Anu Kuutti, kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialalta projektipäällikkö Hannu Airola ja Staralta palvelupäällikkö Antti Rautiainen. Ohjausryhmä on kokoontunut kolme kertaa ja lisäksi tutustunut suunnittelualueeseen kerran vajaan vuoden kestävä suunnittelutyön aikana. Työ aloitettiin keväällä 2020.

Raportin tulosteita ja sähköisiä versioita, paikkatietoaineistoja ja valokuvia säilytetään Helsingin kaupungin ympäristöpalveluissa.

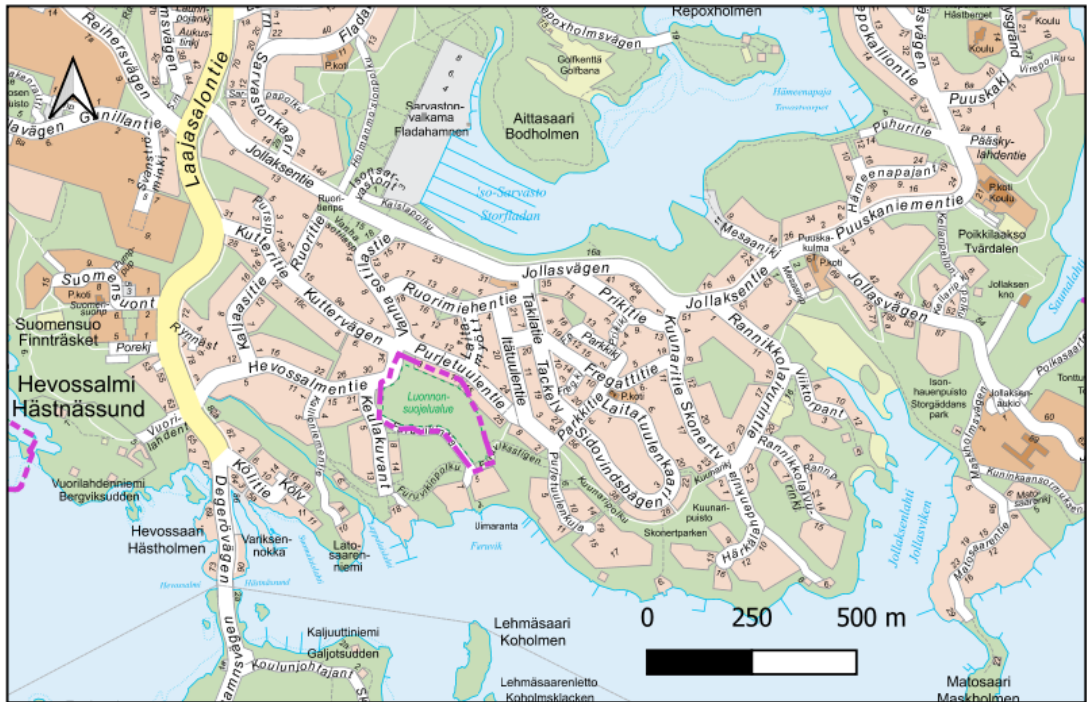
2. Tausta

Helsingin Laajasalo on suuri saari kantakaupungin ja Vuosaaren välissä. Sinne kuljetaan Herttoniemen kautta, mutta tulevaisuudessa rakennettavat Kruunusillat yhdistävät sen suoraan kantakaupunkiin. Laajasalossa on neljä aiemmin perustettua ja kaksi uutta luonnonsuojelualuetta sekä yksi suojeltu luontotyyppi.

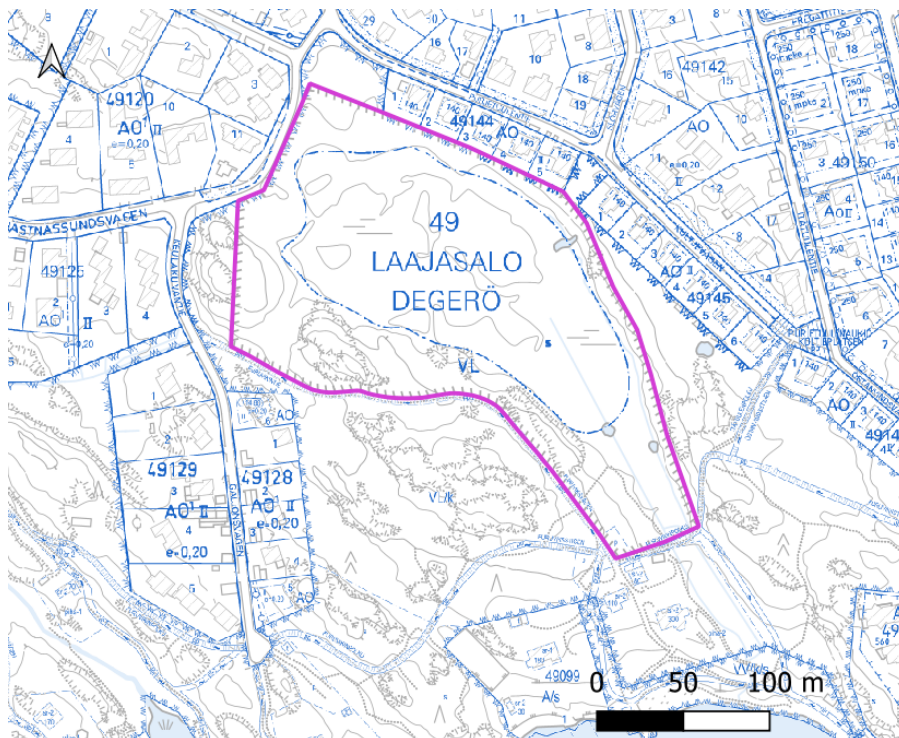
Kuva 1 Helsingin Laajasalossa on pian kuusi luonnonsuojelualuetta, kun kaksi sinisellä osoitettua kohdetta on saatu rauhoitettua. Luonnonsuojelualueet esitetään pinkillä. Tulevaisuudessa Kruunusillat yhdistävät Laajasalon kantakaupunkiin.

Jollaksen räme sijaitsee Laajasalon eteläosassa. Luonnonsuojelualue rajoittuu etelässä Furuvikintiehen ja pohjoisessa Hevossalmentiehen ja pientaloalueeseen. Alue sijaitsee Helsingin kaupungin omistamalla maalla ja on kooltaan 3,72 hehtaaria. Alueen sijainti esitetään kuvassa 2.

Kuva 2 Jollaksen rämeen luonnonsuojelualue sijaitsee Laajasalon eteläosassa. Rämeen sijainti osoitetaan punaisella katkoviivalla.

Luonnonsuojelualueella on voimassa vuonna 1989 voimaan tullut asemakaava 9265, jossa Jollaksen rämeen luonnonsuojelualue on merkitty VL ja s -merkinnöillä. Vuoden 2016 yleiskaavassa alueella on virkistys- ja viheraluemerkintä. (Helsingin kaupunki 2021).

Kuva 3 Kaavassa luonnonsuojelualue on osoitettu virkistysalueeksi merkinnällä VL.

Jollaksen rämeelle on tehty alustava ennallistamissuunnitelma jo 1980-luvun lopulla. Osa tästä suunnitelmasta on toteutettukin, koska suon niskaojassa on pato (Hosiaisenluoma 1989). Suon ennallistamista on tutkittu vuonna 2007 julkaistussa selvityksessä (Koskinen ja Mikkola 2007). Ennallistamisselvityksessä ehdotetaan, että koko Jollaksen rämeen ennallistamisesta luovutaan ja keskitytään arvokkaimpiin korpisiin suotyyppeihin. Ennallistamistoimeksi on ehdotettu reunaojien tukkimista sekä niskaojan padon parantamista. Lisäksi ehdotetaan nuoren puuston poistoa tietyillä kuvioilla.

Ennallistamisselvityksen jälkeen laaditussa Jollaksen rämeen hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetään ojien patoamista sekä puuston poistoa tietyiltä kuvioilta (Koskinen ja Mikkola, päiväämätön). Lisäksi heikkokuntoista pitkospuuverkostoa esitetään kunnostettavaksi. Suunnitelman yhteydessä alueelle on perustettu myös viisi kasvillisuusseuranta ruutua, joiden kasvillisuus on ehdotettu tarkastettavaksi viiden vuoden kuluttua ennallistamisesta.

Jollaksen räme sisältyy viheralueille vuosille 2008–2017 tehtyyn aluesuunnitelmaan ”Jollaksen ja Hevossalmen itäosan aluesuunnitelma” (Helsingin kaupungin rakennusvirasto 2008). Jollaksen rämeestä todetaan, että sitä on kunnostettu vuoden 1989 käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaisesti. Vesitaloutta on pyritty parantamaan vanhoja ojia patoamalla. Alueelle on rakennettu pitkospuut, opastaulu sekä kunnostettu polkureittiä vuonna 1992. Vuonna 2005 on mm. kaadettu kuivuustuhoista kärsineitä kuusia ja koivuja. Aluesuunnitelmaan liittyneen asukaskyselyn mukaan Jollaksen rämettä on arvostettu luontoalueena.

Jollaksen räme on ojitettu ennen vuotta 1945, koska ojat näkyvät kyseisen vuoden kiinteistökartalla suon eteläosassa. Suolta on otettu myös pieniä määriä turvetta, josta näkyvissä on vielä pieniä turvehautoja. Suota ympäröivä alue on ollut pitkälti rakentamaton. Nykyisin konferenssi- ja juhlaikäyttöön oleva Furuvikin huvila aivan suon eteläpuolella on rakennettu 1880-luvulla. Se on Laajasalon vanhin huvila, jonne höyrylaivaliikenne ulottui. Rämeen pohjoispuolelle sijoittuva pientaloalueen rakentuminen on alkanut 1940-luvulla. Purjetuulentien linjaus on näkyvissä jo 1940-luvun ilmakuvissa ja sen pohjoispuolinen alue on rakentunut 1970-luvulle tultaessa. Purjetuulentien ja Jollaksen rämeen väliseen rinteeseen on 1990-luvun alkuvuosina rakentunut pientalojen rivistö.

Kuva 4 Umpeutuva, pieni turvehauta näkyy kuvan keskellä vesilammikkona. Se sijaitsee luonnonsuojelualueen eteläosassa.

3. Luonnon yleiskuvaus

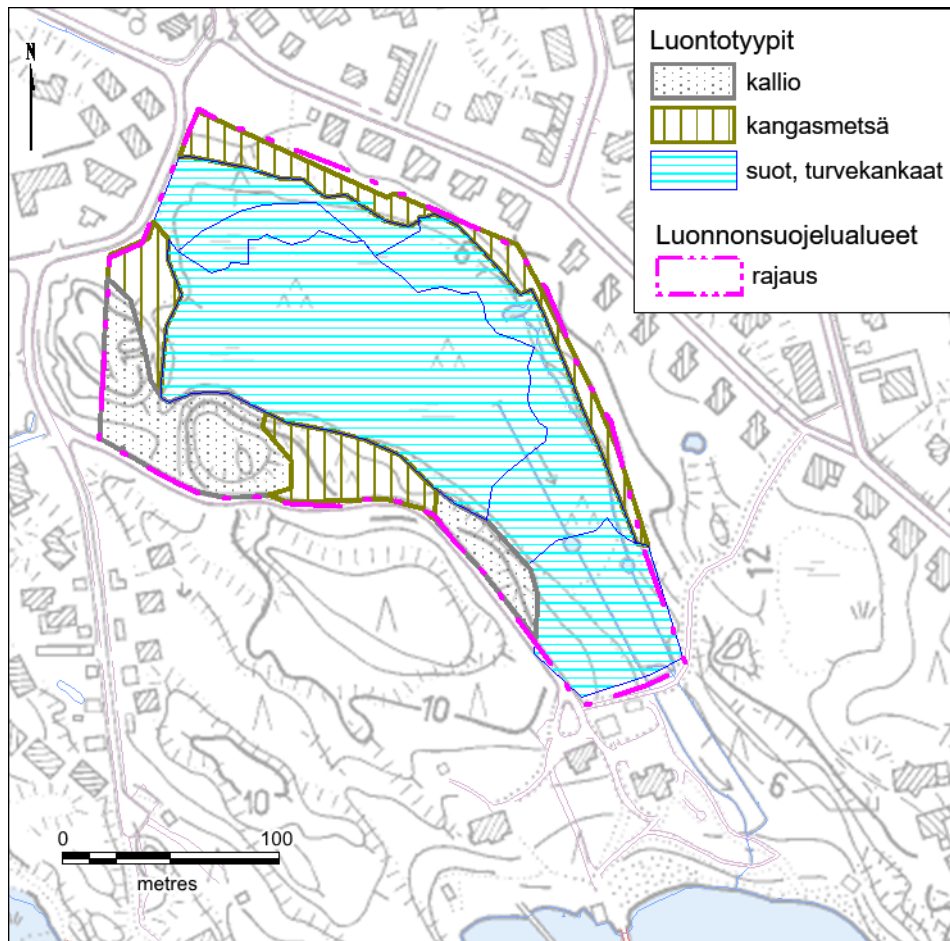
Jollaksen rämeen alueella on tehty luontoselvitys vuonna 2019 (Manninen ym. 2019). Selvitykseen ovat sisältyneet elinympäristöt ja kasvillisuus. Alueesta on tietoja myös aiemmista hoito- ja käyttösuunnitelmasta ja luontoselvityksestä (Koskinen ja Mikkola 2007). Eläinlajistosta ei ole tiedossa tarkempia selvityksiä, eikä myöskään lahopuun seuralajistosta kuten käävistä. Jollaksen rämeen luonnon ominaisuuksia ja tilaa kuvataan näiden aiempien selvitysten tietojen pohjalta. Näiden lisäksi käytössä ovat myös Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmän tiedot.

3.1. Elinympäristöt

Jollaksen räme on matalahkon kalliolaakson pohjalle muodostunut pieni kohosuo ja suoyhdistymänä metsäkeidas. Suo sijaitsee pientaloalueen keskellä ja sen myötä alun perin noin 14-hehtaarin kokoinen valuma-alue on kaventunut noin 6 hehtaarin kokoiseksi (Koskinen ja Mikkola 2007). Valuma-alueen muutokset ovat vaikuttaneet suon vesitalouteen sekä mahdollisesti myös sinne tulevan veden laatuun. Esimerkiksi ravinteisuus on voinut lisääntyä. Suon ojaverkosto on kasvamassa umpeen, mikä vaikuttaa osaltaan myös suon vesitasapainoon. Jollaksen rämeen maaperä on rahkaturvetta ja kallioperä kvartsi- ja granodioriittia (GTK 2021).

Jollaksen rämeen luonnonsuojelualueelle on tehty ennallistamisselvitys vuonna 2006 ja siinä yhteydessä alue on kuvioitu 28 elinympäristötyyppiin (Koskinen & Mikkola 2007). Vuoden 2019 luontoselvityksessä luontotyyppikuvioita on rajattu huomattavasti vähemmän – 10 kpl (Manninen ym. 2019). Seuraavat elinympäristökuvaukset ovat vuonna 2019 tehdystä luontoselvityksestä (Manninen ym. 2019), jonka liitteestä 2 löytyvät myös elinympäristökuvioiden tarkemmat kuvaukset.

Luonnonsuojelualueen eteläreunalla on kaksi kalliopaljastumaa, jotka ovat luontotyyppiltään karuja. Puusto on mäntyvaltaista ja melko kitukasvuista, mutta sekapuuna esiintyy kuusta (*Picea abies*) ja jonkin verran koivua (*Betula pendula*), pihlajavesakkoa (*Sorbus aucuparia*) sekä katajia (*Juniperus communis*). Puustoa on jossain vaiheessa kaadettu, mistä kertovat kuviolta havaitut kannot. Poronjäkälät (*Cladonia sp*) ovat suurelta osin hävinneet kulumisen seurauksena ja kenttäkerroksen lajistossa vallitsevat metsälauha (*Avenella flexuosa*), ahosuolaheinä (*Rumex acetosella*) ja puolukka (*Vaccinium vitis-idaea*). Kalliometsien kasvillisuus on tyyppillistä mustikka- ja puolukkavarvikkoa. Kalliometsässä on melko runsaasti lahopuuta, noin 5–10 kuutiota/ha. Karut poronjäkäliä-sammalkalliot ovat Etelä-Suomessa ja kalliometsät kokomaassa silmälläpidettäviä (NT) luontotyyppejä.

Kuva 5 Jollaksen rämeen luontotyypit 2019 (Manninen ym 2019).

Kangasmetsät ympäröivät Jollaksen rämeen suoluentotyyppijä. Etelässä on tuoretta kangasmetsää sekä lännessä ja pohjoisessa lehtomaista kangasta. Tuore kangasmetsä on kuusivaltainen ja puusto on iältään varttunutta. Kasvilajisto on tyypillistä kangasmetsälajistoa, mustikkaa, puolukkaa ja metsäkastikkaa (*Calamagrostis arundinacea*). Metsässä on huomattavan runsaasti melko tuoretta kuusilahopuuta sekä maa- että pystypuuna, mutta lahoppuujatkumo on heikko. Metsissä kulkee useita polkuja ja aluskasvillisuus on kulunutta. Varttunut havupuuvaltainen kangasmetsä on Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi.

Myös lehtomainen kangasmetsä on kuusivaltaista, joskin pohjoisosassa esiintyy myös runsaasti koivua. Muualla sekapuuna kasvaa mäntyä ja tervaleppää (*Alnus glutinosa*). Puusto on eri-ikä rakenteista, mutta vanhimmat ikäluokat puuttuvat. Lahopuuta on kohtalaisesti. Kenttäkerroksen kasvillisuus on tyypillistä lehtomaisen kankaan lajistoa, mm. käenkaalia (*Oxalis acetosella*) ja metsäalvejuurta (*Dryopteris carthusiana*). Lehtomainen kangas vaihettuu sulavasti viereisiin ruohoturvekankaisiin. Varttuneet lehtomaiset kankaat ovat valtakunnallisesti silmälläpidettäviä (NT) luontotyyppijä.

Kuva 6 Korven reunaojaa vasemmalla ja oikealla näkyy rinteen kangasmetsää Tallauksen voimasta puiden juuret paljastuvat.

Korvet ovat ojitusten seurauksena kuivuneet ja muuttuneet turvekankaiksi. Korvet sijoittuvat alueen pohjoisreunalle sekä kaakkoon laskevan ojan läheisyyteen. Entisten korprien puustossa varttunut kuusi on valtalajina ja sekapuuna kasvaa koivua, tervaleppää sekä jonkin verran mäntyä. Koivua on runsaammin kaakkoisosassa, jossa esiintyy myös haapaa (*Populus tremula*). Alikasvoksena esiintyy pihlajaa ja vaahteraa (*Acer platanooides*), runsaasti pajukkoa ja korpipaatsamaa (*Frangula alnus*). Puusto on kerroksellista ja eri-ikäisrakenteista. Lahopuuta esiintyy jonkin verran. Ruohoturvekankaan kenttäkerroksen lajisto on paikoin monipuolinen sekoitus korprien ja kangasmetsien lajeja. Tällaisia ovat mm. suursaniaiset isoalvejuuri (*Dryopteris expansa*) ja hiirenporras (*Athyrium filix-femina*), lisäksi tähtisara (*Carex echinata*) ja jänönsalaatti (*Lactuca muralis*).

Jollaksen rämeen keskiosa on kuivahtanutta isovarpurämettä, joka on muuttunut lähinnä puolukkaturvekankaaksi. Ojat ovat selkeästi näkyvissä. Kitukasvuiseksi jäänyt puusto on mäntyvaltaista. Alueen viehätystä lisäävät vanhat kilpikaarnamännyt sekä mäntykelot. Mustikka (*Vaccinium myrtillus*) on turvekankaan valtalaji ja varsinaisia rämevarpuja, suopursua (*Rhododendron tomentosum*) ja juolukkaa (*Vaccinium uliginosum*), esiintyy enää niukasti. Myös rahkasammaleet ovat saaneet väistyä metsäsammalien tieltä. Rämeelle on rakennettu pitkospuut, mutta maastoon on syntynyt myös polkuja. Kenttäkerroksen lajisto on kulunut niiden läheisyydestä.

Kuva 7 Rämeen keskiosassa suovarvut ovat häviämässä ja tilalle on tullut mustikkaa.

Jollaksen räme mainitaan arvokkaana geologisena kohteena ”Kallioperän ja maaperän arvokkaat luontokohteet” julkaisussa (Salla 2004). Arvoluokka on kohtalainen. Kohde on tarkastettu vuonna 2015 ja sen tilaksi on arvioitu hyvä (Helsingin kaupunki 2021). Vuoden 2019 luontoselvityksessä mainitaan Jollaksen rämeen olevan kokonaisuutena luontotyypiltään suoyhdistymä, metsäkeidas, joka on valtakunnallisesti vaarantunut (VU) luontotyyppi (Manninen ym. 2019).

3.2. Putkilokasvit ja sammaleet

Jollakseen rämeeltä ei ole merkittäviä putkilokasvihavaintoja. Putkilokasveista esitetään kuviokohtainen luettelo ennallistamisselvityksen liitteessä (Koskien ja Mikkola 2007). Alueelle on perustettu kasviseurantaa varten 6 kappaletta kasvillisuusruutuja. Aiemman hoito- ja käyttösuunnitelman (Koskinen ja Mikkola 200x) mukaan kasvillisuusruudut tarkastetaan 5 vuoden kuluttua ennallistamisesta. Seurannasta ei löytynyt tietoa eikä myöskään siitä, onko ennallistamistoimia toteutettu. (Manninen ym. 2019)

Jollaksen rämeen sammalia on kartoitettu ennallistamisselvityksen yhteydessä (Koskinen ja Mikkola 2007). Lajistossa ei ole tuolloin havaittu erityisesti mainittavia lajeja, vaan lajisto on ollut varsin tavanomaista ja tyypillistä kyseisille luontotyypeille.

Kuva 8 Korvessa kasvaa edelleen suosammalia, kuten karhunsammalta.

4. Virkistyskäytön nykytila

Jollaksen rämeen pieni luonnonsuojelualue liittyy osaksi Jollaksen etelärantaa myötäilevää viheraluetta. Viheralue on kapea ja asutuksen pirstoma, mutta sillä voi ulkoilla mm. Furuvikinpolun ulkoilureittiä pitkin. Furuvikinpolku sivuaa rämeen eteläreunaa.

Luonnonsuojelualueen nykyinen pääopaste sijaitsee alueen länsiosassa Hevossalmentien varressa. Alueelle tulee useita polkuja eri puolilta: koillisesta Purjetuulentieltä, kaakosta Itätuulenpolulta sekä useista kohdista Furuvikintieltä. Monet poluista ovat syntyneet vapaasta kulkemisesta, vaikka alueella saa liikkua vain merkittyjä polkuja pitkin. Polut esitetään opasteen kartalla, mutta maastomerkintätapa on epäselvä, koska siitä ei opasteessa mainita. Alueen kosteaan osaan on kaupungin toimesta rakennettu pitkospuuverkosto, jota on myös muutama vuosi sitten kunnostettu. Kasvillisuus on pitkospuiden ympärillä kulunut. Purjetuulentieltä alueelle laskeutuvat puiset portaat, jotka kesällä 2020 olivat hyväkuntoiset.

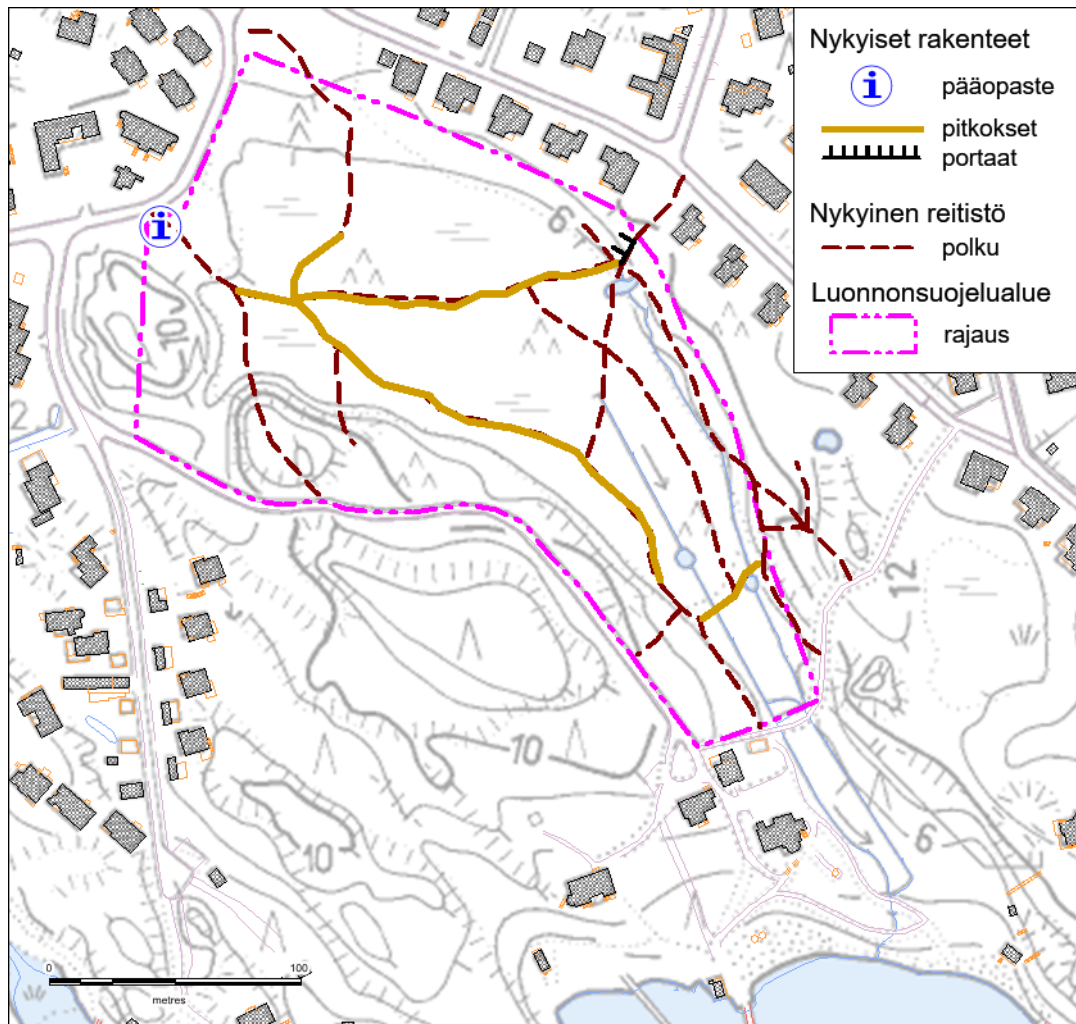
Kuva 9 Pitkosten ympäristö on paikoin pahasti kulunut.

Julkisen liikenteen lähimmät pysäkit ovat Jollaksentiellä (Isosarvastontie ja Takilatie). Matkaa pysäkeille on teitä pitkin noin 500 metriä. Jollaksentietä ajavat linjat 802 ja 85. Tiet lähiympäristössä ovat hyvin kapeita, jonka takia niiden varressa pysäköintitilaa on niukasti. Luonnonsuojelualueelle ei oletettavasti tulla autolla varta vasten, vaan sillä ulkoillaan lähialueelta kävellen.

Kaupungin ylläpitämä Furuvin yleinen uimaranta sijaitsee alle 100 metrin etäisyydellä luonnonsuojelualan eteläreunasta. Uimarannan yhteydessä on pieni pysäköintialue, wc, pukusuoja, suihku ja leikkipaikka. Pysäköintipaikat on tarkoitettu myös Villa Furuvin asiakkaille. Villa Furuvik tarjoaa vuokrattavaksi juhlatilaa, grillikatosta ja saunavuoroja.

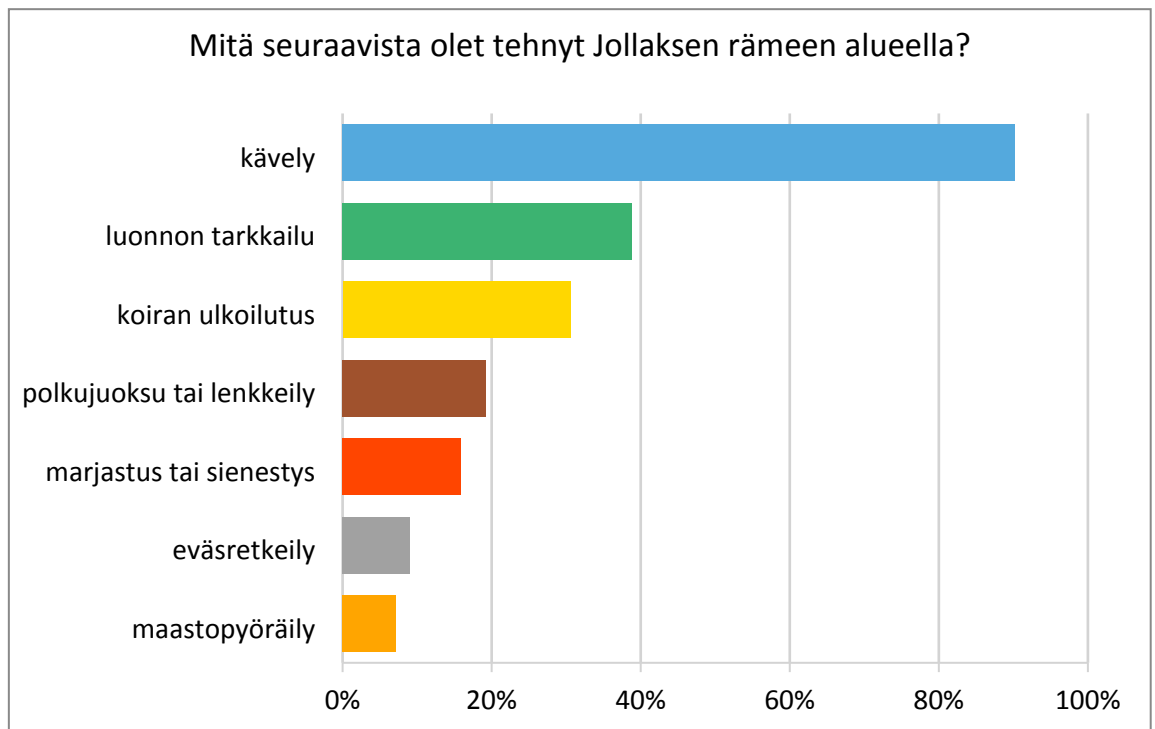

Kuva 10 Nykyisen opasteen sisältö kaipaa päivitystä ja reitistön selkeämpää esille tuomista.

Kuva 11 Nykyinen reitistö ja rakenteet Jollaksen rämeellä.

Asukaskyselyyn vastanneista suurin osa liikkuu Jollaksen rämeen alueella kausittain, mutta lähes yhtä moni käy paikalla vain satunnaisesti kerran vuodessa. Vastaajista yli 20 % ei käy alueella lainkaan. Käynnit painottuvat loppukevääseen ja kesään sekä alkusyksyyn (toukokuu). Selkeästi suurin osa kävijöistä käy alueella kävelemässä (90 %) – toki kävely liittyy myös moniin muihin aktiviteetteihin kuten esim. luonnon tarkkailuun tai koiran ulkoilutukseen, jotka ovat kävelyn jälkeen suosituimmat aktiviteetit. Alueella käydään myös lenkkeilemässä sekä marjastamassa ja sienestämässä. Maastopyöräilyä ilmoittaa alueella harrastavansa n. 9 % vastaajista. Muista aktiviteeteistä erityisesti valokuvaus sai useamman maininnan.

Kuva 12 Jollaksen rämeen alueella ulkoillaan monipuolisesti, mutta pääosin kävellen.

Jollaksen rämeeseen ei todennäköisesti kohdistu samanlaista virkistyskäyttöpaineen kasvua tällä hetkellä kuin Kruunuvuoren alueen kohteisiin, koska ympäristö on pitkälti jo rakentunutta, pientalovaltaista aluetta. Laajasaloa kiertävän rantareitin linjaus Jollaksen rämeen eteläpuolelta voi tuoda luonnonsuojelualueelle uusia kävijöitä. Toisaalta rämeen nykyinenkin käyttö on aiheuttanut aluskasvillisuuden kulumista ja uusien polkujen syntymistä. Luonnonsuojelualueen pieni koko myös tekee siitä herkän vähäisellekin virkistyskäytölle. Lisääntyvä ulkoilu voi myös aiheuttaa ristiriitoja sekä vaaratilanteita eri käyttäjäryhmien välillä.

Ilmastonmuutokseen liittyvät vaihtelevat sääolosuhteet voivat tulevaisuudessa vaikuttaa myös Jollaksen rämeen puustoon. Kovat tuulet ja pitkät hellejaksot voivat vaurioittaa puustoa. Näiden sekä puuston ikääntymisen seurauksena syntyy lahoppuuta, joka on lajistolliselle monimuotoisuudelle tärkeä elementti. Huonokuntoiset puut voivat myös aiheuttaa vaaratilanteita ulkoilijoille reittien varsilla. Kulumisen seurauksena kasvipeite voi hävitä ja puiden juuret paljastua, mikä heikentää niiden elinvoimaa. Paljaaksi kuluneiden alueiden kasvittuminen uudelleen voi myös olla vaikeaa, jos liikkuminen näillä kohdin jatkuu edelleen.

Alueen ylläpidolle aiheutuu edellä mainituista asioista haasteita, joihin hoito- ja käyttösuunnitelmalla on tarkoitus puuttua. Erityisesti liikkumisen ohjauksella ja rajoittamisella pyritään säilyttämään luonnonsuojelualueen luontoarvot. Mahdolliset alueelle tulevaisuudessa leviävät vieraslajit voivat muodostaa uhan ainakin joillekin alueella esiintyville lajeille ja luontotyypeille.

5. Osallistaminen

Tämän hoito- ja käyttösuunnitelman osallistamiseen on merkittävästi vaikuttanut keväällä 2020 alkanut covid-19 pandemia, joka on rajoittanut asukastilaisuuksien järjestämistä.

Osallistamisessa on jouduttu tästä syystä turvautumaan erilaisiin verkossa tapahtuviin tilaisuuksiin ja kyselyihin.

Laajempi yleisö on pyritty tavoittamaan yleisökyselyllä, joka oli avoinna joulukuussa 2020. Hoito- ja käyttösuunnitelmaan liittyvä yleisötilaisuus järjestettiin virtuaalisesti netin välityksellä keväällä 2021.

Laajasalossa sijaitsevien olemassa olevien sekä tulevien luonnonsuojelualueiden käytöstä tehtiin asukkaille suunnattu kysely netissä. Kysely oli vastattavissa vuoden 2020 joulukuun alkupuolen aikana Helsingin kaupungin nettisivuilla. Kyselystä tiedotettiin sosiaalisen median kanavissa mm. Facebookin -kaupunginosaryhmissä sekä Twitterissä. Lisäksi kyselystä julkaistiin verkkouutinen Helsingin kaupungin pääsivulla. Jollaksen rämeen luonnonsuojelualueen osalta kysymyksiin vastasi 250–300 henkilöä.

Jollaksen rämeen alueella vastaajat arvostavat eniten luontoa ja maisemaa. Myös alueen rauhallisuutta ja mahdollisuutta yksinolon pidettiin tärkeinä. Epäkohdista eniten oli kiinnitetty huomiota roskaantumiseen sekä polkujen kulumiseen. Vastaajien mielestä Jollaksen rämeen vetovoimaisuus lisääntyisi, mikäli reitit olisivat paremmin merkittyjä ja opastettuja. Alueesta toivottiin myös enemmän taustatietoja.

Kuva 13 Kyselyyn vastaajat ovat havainneet Jollaksen rämeellä polkujen kulumista ja roskaantumista.

Avoimissa kysymyksissä suurin osa vastaajista toivoo alueen säilyvän nykyisellään, mahdollisimman luonnontilaisena. Jollaksen rämeellä on jonkin verran olemassa olevia pitkospuilla katettuja reittejä. Näiden käytettävyys kirvoitti useita kommentteja ja parannusehdotuksia. Maastopyöräilyyn otti kantaa muutama vastaaja sekä puolesta että vastaan. Eräässä vastauksessa todettiin, että alue on enemmän läpikulkupaikka pidemmällä pyöräilyreitillä. Opastusta sekä pysäköintipaikkoja toivottiin lisää.

Alla muutamia avoimien kysymysten vastauksia:

"Toivon, että alue säilytetään nykyisenlaisena. Rämellä pitkospuilla kävellessä voi kuvitella olevansa jossain aivan muualla kuin Helsingissä."

"Kulkua pitäisi jotenkin rajoittaa, maasto kuluu, kun ihmiset kulkevat pitkin poikin pitkospuupolkujen ulkopuolella."

"Surullinen räme, koska se on hyvin kulunut. Sen tulisi saada kehittyä rauhassa, vesitasapaino pitää tarkistaa, ilmeisesti räme on liian kuivaa. Marjastus pitäisi kieltää, koska se kuluttaa metsän pohjaa. Kulkeminen jatkossa vain pitkospuilla."

"Eryityisesti rämeen perukoilla (Furuvikin rannan lähistöllä) polut ovat huonot ja jalat kastuvat. Sieltä puuttuvat pitkospuut, joten olisi hyvä saada pitkospuureitistä sellainen, että niitä käyttäen voisi tehdä lenkin."

"Vaikka merkitsin maastopyöräilleeni alueella, alue ei ole keskeinen maastopyöräilyn kannalta, vaan sen ohi ajetaan saaren kierroksella. Yksi hieno lasku alas jyrkältä kalliolta on lähinnä se mikä kiinnostaa ja sitten siirrytään eteenpäin."

Kuva 14 Kalliolta lasketaan maastopyörällä turvekankaalle.

Asukkaiden osallistamisen lisäksi suunnittelija on ollut työn aikana yhteydessä Laajasalo Seura Ry:hyn ja SLL Uudenmaan piiri ry:n edustajaan liittyen joihinkin hoito- ja käyttösuunnitelman yksityiskohtiin.

6. Hoitosuunnitelma

6.1. Luonnonsuojelun tavoitteet

Jollaksen rämeen vesitalous on merkittävästi muuttunut vanhojen ojitusten sekä valuma-alueelle rakennetun asutuksen seurauksena. Tämän vuoksi suoluontotyyppeiden ennallistaminen on hankalaa. Suon kuivumisen myötä puusto on järeytynyt ja monipuolistunut. Myös lahoppuuta on syntynyt. Tämän suunnitelman tavoitteena on antaa luonnonsuojelun kehittyä luontaisesti kohti vanhaa metsää ilman suon ennallistamistavoitteita. Hyvä lahoppuujatkumo syntyy luontaisesti, jolloin syntyy lahoppuusta riippuvaiselle lajistolle enemmän ja monipuolisemmin elinympäristöjä.

Kallioiden osalta tavoitellaan luonnontilaisuuden tason nostoa. Mäntyjen annetaan järeytyä ja lahoppuuta syntyy joidenkin puiden keloutuessa. Kallioiden pohjakasvillisuus saa kehittyä luontaisesti, kun kulumista vähennetään.

Kolmantena tavoitteena on luoda edellytykset luontaisen kasvillisuuden esiintymiselle ilman häiriötekijöitä kuten tallausta. Kasvillisuuden kulumista vähennetään opastamalla ulkoilijoita ja ohjaamalla kulkua aiempaa selkeämmin eri rakentein. Tavoitteena on myös luoda alueelle edes muutamia häiriöttömiä kohtia eläimistöille pesiä ja levätä.

Alueen lajiston on tarkoitus muodostua kotimaisista ja luonnonvaraisista lajeista. Siksi alueelle mahdollisesti leviäviä vieraslajeja torjutaan.

Aiemmassa hoito- ja käyttösuunnitelmassa Jollaksen rämeen tavoitetila on määritelty seuraavasti:

”Jollaksen rämeen hoidon tavoite on ylläpitää suon maisemallisesti arvokasta keskiosaa ja mahdollisuuksien mukaan palauttaa suon reunojen korvet luonnontilaisiksi. Lisäksi tavoite on vähentää suon pintaan kohdistuvaa kulutusta. Tavoitteet saavutetaan patoamalla ojia, poistamalla puustoa joiltakin kuvioilta ja uusimalla ja laajentamalla pitkospuureitistöä”. (Koskinen ja Mikkola 200x).

Tässä suunnitelmassa luovutaan aktiivisesta suon ennallistamisen tavoittelusta.

Kuva 15 Suunnitelmassa tavoitellaan lahopuun määrän ja laadun lisääntymistä.

6.2. Reittien varsien hoito

Teiden ja ulkoilupolkujen varsilla metsänreunoja voi olla tarpeen hoitaa virkistyskäytön turvallisuuden varmistamiseksi. Ulkoilijoille vaarallisia puita on mahdollista tarvittaessa kaataa reittien varsilta myös luonnonsuojelualueen puolella. Vaarallisten puiden kaatoa tehdään korkeintaan puun mitan etäisyydellä reitistä.

Monenlainen pystyssä ja maassa oleva lahopuu lisää alueen luontoarvoja. Mahdollisuuksien mukaan kaadettavista puista jätetään alaosa pötkelöksi, jolla lisätään elinmahdollisuuksia lahopuulajistolle. Kaadettavat puut tulee jättää maahan lahoamaan luonnonsuojelualueella. Maapuiden asettelulla voidaan jossain määrin ohjata kulkua merkityille ulkoilupoluille ja vähentää luvattomien polkujen houkuttelevuutta.

Reittien varsilta voidaan kaataa vaaraa aiheuttavia kuolleita tai kuolevia puita. Kuolleita tai irtoamassa olevia puiden oksia voidaan poistaa kaatamalla koko puuta. Vaarallisiksi puiksi tulkitaan esim.:

- 1) kuolleet oksat ja latvukset, jotka roikkuvat tien, ulkoilureitin tai merkityn ulkoilupolun yläpuolella tai sen reunalla
- 2) kaatuessaan ulkoilureitille ulottuvat konkelot, eli toista puuta vasten nojaavat puut
- 3) kaatuessaan ulkoilureitille ulottuvat lahoavat pötkelöt
- 4) hyvin heikkokuntoiset elävät puut, jotka saattavat asiantuntija-arvion perusteella kaatua ulkoilureitille tuuliolojen tai latvuksen painopisteen perusteella.

Vaarallisten puiden seurantaan tehdään alueella säännöllisesti. Rakennukset ja yleiset alueet - palvelukokonaisuuden metsävastaava sopii vaarallisten puiden seurannasta urakoitsijan tai Staran ympäristönhoidon kanssa.

6.3. Haitallisten vieraslajien torjunta

Jollaksen rämeen luonnonsuojelualueelta ei luontoselvityksessä vuodelta 2019 ole havaintoja haitallisista vieraslajeista.

Alueella esiintyy **supikoiraa** ja **minkkiä**, joita esiintyy varsin yleisesti rannikolla. Molemmat pedot vaikuttavat kielteisesti varsinkin maassa pesivien lintujen kantoihin. Molempien petojen kantaa rajoitetaan voimakkaasti pyynnin keinoin. Tavoitteena on rajoittaa lajien esiintymistä laajemminkin lähialueella, jotta ne onnistutaan hävittämään luonnonsuojelualueelta. Muuten pienpedoista tyhjennetylle luonnonsuojelualueelle levittäytyy jatkuvasti uusia yksilöitä, joiden reviirikahnausten myötä saattaa aiheutua jopa aiempaa suurempaa petopainetta.

Tulevaisuudessa alueelle saattaa levitä vieraskasvilajeja. Haitallisten vieraskasvien torjuminen jo leviämisen alkuvaiheessa on kustannustehokkain keino estää arvokkaan lajiston muuttuminen. Vieraslajien haitallisuutta arvioidaan uudelleen ja vieraslajiluetteloita päivitetään ajan mittaan.

Kuva 16 Kaatuvat tai kaadettavat vaaralliset puut jätetään paikalleen lahoamaan. Silloin ne parantavat lahottajien elinmahdollisuuksia.

7. Virkistyskäytön suunnitelma

7.1. Virkistyskäytön tavoitteet

Jollaksen räme on rakennetussa lähiympäristössään selvästi erottuva metsäinen saareke. Ulkoilija voi nauttia metsä- ja suoympäristön luonnontilaisena säilyvästä ilmeestä pitkospuilla ja merkityillä poluilla kulkien. Alueen luonnosta ja kehityskulusta kerrotaan sisääntuloille pystytetyillä opasteilla.

Alueen käyttörajoitukset ja suositukset ilmenevät selkeästi opasteista. Luonnonsuojelualan huomaa myös reunoille laitetuista merkinnöistä.

7.2. Käytön ohjaus

Opastuksella ja viitoituksella on merkittävä vaikutus kulumisen ehkäisyssä. Luonnonsuojelualan opasteissa kerrotaan alueen liikkumisrajoituksista – liikkuminen on sallittu vain merkityillä poluilla. Merkittyjen polkujen sijainti sekä maastossa käytetyt merkinnät esitetään opasteissa. Liikkumisrajoitukset vaikuttavat myös marjastukseen ja sienestykseen sekä mahdollisten maastoharjoitusten toteuttamiseen alueella. Näistä vaikutuksista mainitaan myös opasteissa.

Tavoitteena on toimiva vuoropuhelu luonnonsuojelualan ylläpitäjän ja käyttäjien välillä. Neuvotteluin ohjataan sidosryhmiä käyttämään aluetta kestäväällä tavalla. Alueella ei ole sallittua järjestää maastokilpailuja eikä liikkuminen merkittyjen polkujen ulkopuolella ole mahdollista, mikä rajoittaa käyttömahdollisuuksia yksiselitteisesti.

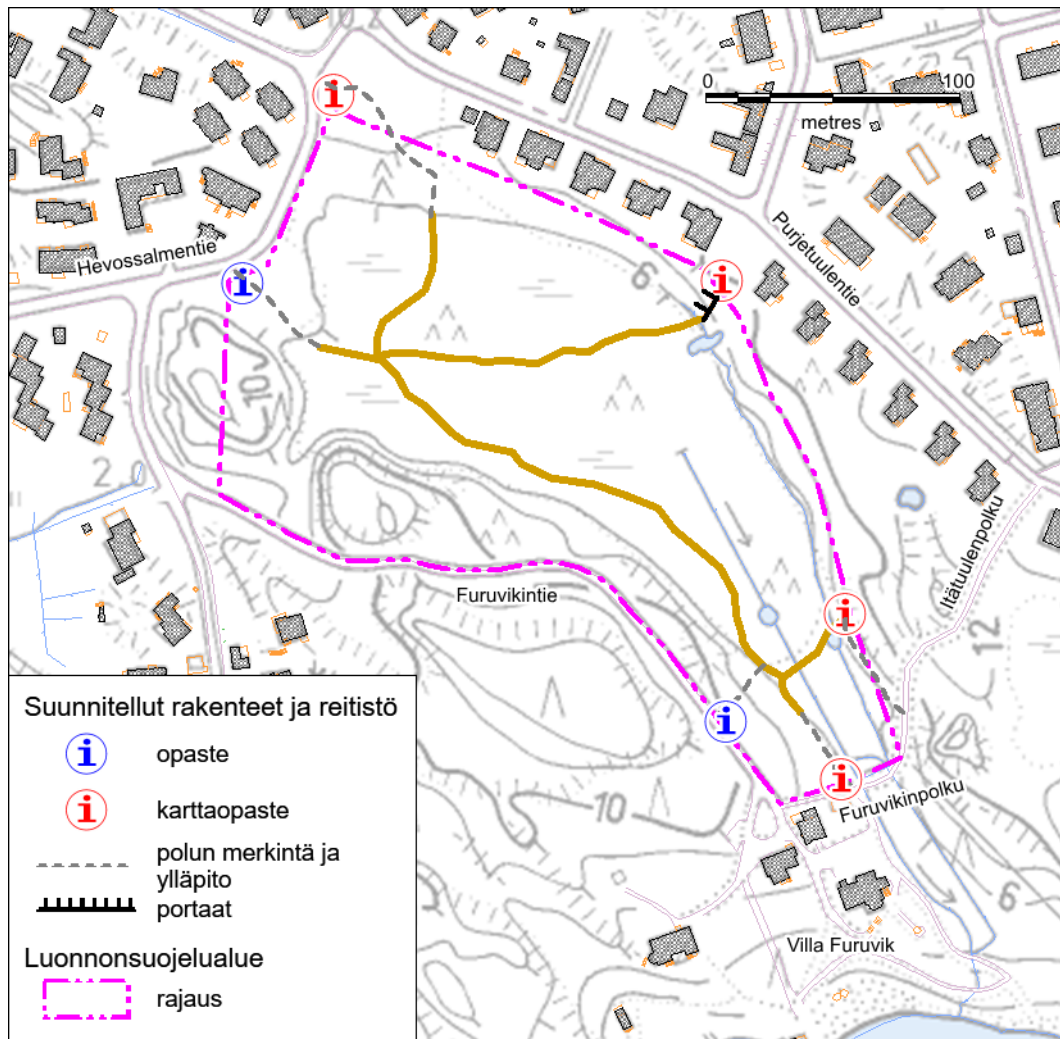
Kuva 17 Kulkua ohjataan opastein ja merkitään selkeästi mitkä polut on osoitettu kulkemiseen. Kuvan polulle ei ohjata käyttöä.

7.2.1. Reititys

Luonnonsuojelualueella on suhteellisen tiheä polkuverkosto ja maasto on paikoitellen hyvin kulunut. Syynä tähän on ensisijaisesti alueen säännöllinen ulkoilukäyttö pitkospuureittien ulkopuolella. Nykyisen polkuverkoston käyttö aiheuttaa häiriötä luonnonsuojelualan jokaiseen osaan. Heikko opastus ja olematon ulkoilureittien merkintä ovat todennäköisesti edistäneet maaston kulumista. Lisäksi lähialueella on vain vähän virkistykseen soveltuvaa, yhtenäistä viheraluetta, vaikka Laajasalossa kokonaisuudessaan on runsaasti rakentamatonta pinta-alaa.

Nykyisistä opasteista ei selkeästi ilmene mille poluille kulkijan tulee suunnata. Polkuja ei ole merkitty maastoon, ainoastaan rakennetuista pitkospuista on mahdollista päätellä polun olevan sallittu. Sallittu polkuverkosto esitetään kuvassa 18. Furuvikintieltä tulevista poluista vain eteläisin sallitaan. Alueen pohjoisreunan kulunut ja kostea polku jää sallitun verkoston ulkopuolelle.

Sallitut polut merkitään selkeästi symbolein, jotka myös esitellään opasteissa. Pitkoksia lisätään kattamaan kaikki kosteat osuudet, mikä vähentää lätäköiden kiertämistä.

Kuva 18 Suunnitellut rakenteet ja merkitty polkureitistö.

7.2.2. Opasteet

Luonnonsuojelualue on merkittävä riittävän hyvin maastoon, jotta luonnonsuojelualueelle saapuminen huomataan ja siellä toimitaan oikein. Luonnonsuojelualueen nykyiset merkinnät tarkistetaan huoltotarpeen varalta. Rajamerkintöjä lisätään tarvittaessa, jolloin käytetään ainakin rajatolppia sekä rauhoitusmääräystauluja. Rauhoitusmääräystauluja asennetaan kaikille sisääntuloille ja myös kiellettyjen polkujen alkupisteisiin luonnonsuojelualueen reunalla.

Kuva 19 Rauhoitusmääräystauluja lisätään kattaan kaikki sisäänkäynnit.

Opasteita ehdotetaan pystytettäväksi kahdenlaisia: opasteita ja kooltaan pienempiä karttaopasteita. Opasteissa kerrotaan luonnonsuojelualueen luontoarvoista, käyttörajoituksista, ulkoilupolkujen merkintätavasta ja osoitetaan merkitty reitistö kartalla. Karttaopasteessa esitetään alueen reitistö kartalla ja ilmaistaan tärkeimmät käyttörajoitukset visuaalisesti selkeällä tavalla.

Opasteita sijoitetaan kaksi alueen etelä- ja länsiosaan. Niiden lisäksi laitetaan karttaopasteita muille sisääntuloille (4 kpl). Karttaopasteessa esitetään alueen reitistö ja tärkeimmät alueen käyttöön liittyvät periaatteet.

Alueelle ei osoiteta erillistä, opastettua luontopolkua. Kahdessa opasteessa kerrotaan alueen luonnosta ja eri opasteisiin voidaan valita hiukan erilaiset aiheet.

Opasteina ja polkumerkintöinä käytetään kaupungin hyväksymiä malleja, jotka soveltuvat luonnonsuojelualueille.

Pienelle luonnonsuojelualueelle ei tarvita reittiviitoja. Laajemman viherverkoston reitistö osoitetaan luonnonsuojelualueen ulkopuolelle ja se viitoitetaan selkeästi. Tämä vähentää käyttöpainetta luonnonsuojelualueen puolella.

Kuva 20 Rajat merkitään selkeästi rajatolpilla, niin että seuraavalle tolpalle on näköyhteys.

7.2.3. Rakenteet

Kasvillisuuden ja maaperän kulumisen vähentämiseksi alueelle tarvitaan liikkumista tehokkaasti ohjaavia rakenteita. Sallittu polkuverkosto pohjustetaan joko kivituhkalla tai murskeella/soralla ja kostean maan kohdalla polut rakennetaan pitkospuilla kokonaisuudessaan. Pitkokset (noin 520 m) on tarpeen uusida ohjelmakaudella (todennäköisesti 2028-2029). Lahopuuta voi käyttää kulun ohjaukseen, jolloin polut reunustetaan pitkittäissuuntaan asetettavilla maapuilla. Tällä tavoitellaan sekä lahopuun lisäämistä että polkujen selkeää rajaamista kapeiksi reiteiksi.

Kuva 21 Pitkospuut ohjaavat kulkua ja ovat selkeitä osoittamaan polun linjauksen. Pitkoksia tarvitaan lisää kulumisen hillitsemiseksi.

Luonnonsuojelualueella on mahdollista kaataa yksittäisiä ulkoilupolun varren puita, mikäli se ylläpidon kannalta on välttämätöntä. Pienen työkoneen päästävä aukko puunrunkojen välissä on vähimmillään 150 cm.

Itäosan portaat on tarpeen uusia tämän suunnitelmakauden loppupuolella. Itätuulenpolulta tuleva merkitty polku tarvitsee portaat kallioisen rinteiden kohdalle kulumisen vähentämiseksi. Tämä asia tarkistetaan maastokatselmuksella opasteiden suunnitteluvaiheessa.

Katujen valaistuksen uusimisessa on suotavaa käyttää tekniikkaa, joka vähentää ympäristöön leviävää valoa. Ratkaisuna voi käyttää esimerkiksi liiketunnistimilla toimivaa valaistusta tai tarkasti alaspäin suunnattuja valaisimia. Öisin liikkuvat eläimet suosivat pimeitä alueita ja monet lepakot karttavat valaistuja ympäristöjä.

Muut virkistystä palvelevat rakenteet kuten mahdolliset kuivakäymälät ja jäteastiat, sijoitetaan luonnonsuojelualan ulkopuolelle.

Kuva 22 Pohjoislaidan puuportaatt ovat hyväkuntoisia vuonna 2020, mutta niitä on tarpeen huoltaa ja mahdollisesti myös uusia tällä suunnitelmakaudella.

7.3. Kunnossapitovastuu

Hoito- ja käyttösuunnitelmaa laadittaessa luonnonsuojelualueiden kunnossapidosta vastaavat useat kaupungin tahot seuraavasti:

- Ympäristöpalvelut vastaa luonnonsuojelualueiden investointien, kuten opasteiden ja rakenteiden suunnittelusta ja tilaamisesta.
- Kaupunkiympäristön toimialan Rakennukset ja yleiset alueet (Rya) -palvelukokonaisuus vastaa alueiden kunnossapitohoidon tilaamisesta.
- Vastuu reittien käyttöturvallisuudesta kuuluu Ryalle.
- Urakoitsijat pitävät kunnossa reittejä ja rakentavat opasteita luonnonsuojelualueilla.

8. Suunnitelman vaikutukset

8.1. Ekologiset vaikutukset

Jollaksen räme on luonnonsuojelullisesti ja maisemallisesti arvokas kohde, jossa lahoppuun määrä on lisääntynyt viime vuosina. Suon ennallistamistavoitteesta luovutaan, koska sitä ei ole käytännössä aiemminkaan toteutettu kovin tehokkaasti. Ilman ennallistamistoimia suo jatkaa hidasta muuttumistaan kangasmetsäksi. Sen annetaan kehittyä vanhaksi metsäksi, jota Helsingissä on pinta-alallisesti vähän. Lahoppuun lisääntymisen myötä lahoppuusta riippuvaiselle lajistolle syntyy elinmahdollisuuksia. Lahoppulajistossa on paljon harvinaisia ja uhanalaisia lajeja, jotka saattavat hyötyä pienessä mittakaavassa luonnonsuojelualueen tarjoamista elinympäristöistä. Niiden leviämistä paikalle saattaa vaikeuttaa kaupunkirakenteen toimiminen esteenä.

Hoito- ja käyttösuunnitelmalla vaikutetaan alueen tulevaan käyttöön ja pyritään vähentämään alueen kulumista. Suunnitelman toteuttamisella alkuperäinen kasvillisuus pääsee palautumaan ajan kanssa. Tämä tapahtuu ihmisten liikkumista ohjaamalla ja rajoittamalla.

8.2. Sosiaaliset vaikutukset

Jollaksen räme on lähialueen asukkaille tärkeä osa rantametsien muodostamaa virkistysaluetta. Sen säilyminen rakentamattomana ja virkistyskäyttöön soveltuvana tuo asukkaille hyvinvointia ulkoilumahdollisuuksina.

Aiempaa selkeämmin osoitetut käyttörajoitukset voivat aiheuttaa kielteisiä tunteita joissakin alueen käyttäjissä, kun totuttuja kulkuväyliä ei enää saa käyttää. Osa käyttäjistä haluaisi säilyttää alueen täysin luonnontilaisena ja tästä syystä rajamerkkien ja opasteiden tuominen alueelle voi tuntua epämieluisalta.

8.3. Taloudelliset vaikutukset

Jollaksen rämeen hoitotoimet vaativat investoinnin, joka muodostuu luonnonsuojelualueen rajamerkkien ja opastuksen lisäämisestä. Suurempi kustannus syntyy pitköspuiden rakentamisesta. Investoinnin arvo on vähäinen.

Virkistävien ulkoilumahdollisuuksien tarjoaminen lähialueen asukkaille ja muillekin helsinkiläisille tuo terveyshyötyjä.

9. Kustannusarvio

9.1. Suunnittelu- ja seurantakustannukset

Suunnittelukulut voidaan jakaa seuraavasti:

1. Opasteiden suunnittelu, kuvitus, käännös ja taitto. 9000 e
2. Alueen merkintäsuunnitelman tarkennus rakenteiden tilaamiseksi. 1000 e
3. Rakenteiden toteutussuunnittelu, kustannusarvio sekä tarjousneuvottelu. 5000 e

9.2. Investointikustannukset

Toteutuksen arvioidaan karkeasti maksavan 50 000 euroa.

1. Pääopasteet 2 kpl 2000 e
2. Karttaopasteet 4 kpl 4000 e
3. Pitkostojen lisääminen ja nykyisten uusiminen, yhteensä 520 m 15 000 e
4. Merkityn polun rakenteet: pohjustaminen 150 m x 1 m = 7 000 e, portaiden rakentaminen ja toisten uusiminen aikanaan n 15-20 m 11 000 e
5. Polkumerkinnot: puuhun naulattavat merkit. Polun pituus yhteensä 670 m, 3000 euroa
6. Luonnonsuojelualueen merkintä: tolpat ja rauhoitustaulut 6 kpl 7000 e

9.3. Ylläpitokustannukset

Kunnossapitokustannukset ovat noin 5 000-15 000 euroa/vuosi. Ne voidaan jakaa seuraavasti:

1. Reittien, kylttien, rakenteiden ja opasteiden tarkastuskierrokset kerran vuodessa tai tarpeen mukaan.
2. Ilkivallasta johtuva opasteiden ja rakenteiden uusiminen tarvittaessa. Yhden opasteen uusiminen maksaa noin 1500 e, jos kaikki rakenteen osat joudutaan uusimaan.
3. Teiden ja merkittyjen ulkoilupolkujen reunuspuuston tarkastus ja vaarallisten puiden kaataminen tarvittaessa.
4. Tielle tai merkityille ulkoilupoluille kaatuneiden puiden katkaisu puun kiertämisen estämiseksi.
5. Polkujen ja polkurakenteiden kunnostus.
6. Jatkuva luontovalvonta.
7. Pienpetopyynnit.
8. Vieraslajien torjunta.
9. Roskaantumisen seuranta ja siivoaminen.

Lisäksi alueella toteutetaan Luvussa 11 selostettua seurantasuunnitelmaa, jonka toteuttamisesta syntyy vaihtelevasti kustannuksia, arviolta 1 000 – 10 000 / vuosi.

10. Aikataulu

Tässä luvussa esitetään suunniteltujen toimien tärkeysjärjestys ja tavoiteaikataulu.

1. Viestinnän suunnittelu v. 2023
 - pää- ja karttaopasteiden suunnittelu ja taitto
2. Rakennusurakan valmistelu v. 2023
 - rakenteiden tarkempi suunnittelu kustannuslaskentaa varten
 - tarjousten pyytäminen ja urakoitsijan kiinnittäminen
3. Luonnonsuojelualueen merkinnät v. 2023
 - luonnonsuojelualueen merkintä
 - rauhoitustaulujen pystytys
4. Opastuksen toteuttaminen v. 2024
 - opasteiden pystytys
 - polkuviitoituksen pystytys ja polkumerkintöjen kiinnitys
5. Rakentaminen v. 2024
 - polun pohjustaminen maastossa
 - pitkostien lisääminen
 - portaiden lisääminen tarvittaessa kaakkoiselle sisäänkäynnille
6. Rakenteiden uusiminen v. 2028-2029
 - pitkostien uusiminen
 - pohjoisten portaiden uusiminen tai huoltaminen

Jatkuva kunnossapito

1. Opasteiden, viitoituksen, rastitaulujen ja rajamerkkien seuranta, ylläpito ja huolto esim. ilkvallan takia, 2 kertaa vuodessa.
2. Ulkoilureittien varsien puuston tarkastus ja hoito vuosittain.
3. Vaarallisten puiden kaataminen merkityillä poluilla vuosittain.
4. Polkujen ylläpito, esim. soraistuksella paikkaaminen muutaman vuoden välein
5. Vieraslajien tarkastus ja torjunta vuosittain.

11. Seurantasuunnitelma

Tällä alueella on tarpeen seurata kulumisen leviämistä ja vieraslajien leviämistä alueelle.

Kulumista seurataan mittaamalla polkujen leveyttä noin kuudessa vakiopisteessä, josta samalla otetaan valokuvat. Kuvat säilytetään myöhempiä vertailuja varten. Seuranta toistetaan 3-5 vuoden välein.

Kuva 23 Kasvillisuuden palautumista ja kulumisen leviämistä seurataan.

12. Lähdeluettelo

GTK 2021: Geologian tutkimuskeskuksen karttapalvelu, maankamara. Tasot maaperä ja kallioperä. Luettu 4.2.2021. URL: <https://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Helsingin kaupungin rakennusvirasto 2008: Jollaksen ja Hevossalmen itäosan aluesuunnitelma. Viheralueille vuosiksi 2008-2017, katualueille vuosiksi 2008-2012. – Helsingin kaupungin rakennusvirasto/ Katu- ja puisto-osasto. 133 s + liites.

Helsingin kaupunki 2021: Karttapalvelu/Luontotietojärjestelmän virkaversio.

Hosiaisenluoma, V. 1989: Jollaksen Räme. Käyttö- ja hoitosuunnitelmaluonnos. Helsinki. – Helsingin kaupunginkanslia ja ympäristönsuojelutoimisto. 10 s.

Koskinen, M. ja Mikkola, J. 2007: Patolan nevan, Maununnevan, Slättmossenin ja Jollaksen rämeen ennalistamisselvitys. – Julkaisematon raportti, Helsingin ympäristökeskus. 26 s.+ 40 liites.

Koskinen, M. ja Mikkola, J. 200x: Jollaksen rämeen hoito- ja käyttösuunnitelma. – Julkaisematon raportti, Helsingin ympäristökeskus. 4 s. + 7 liites.

Manninen, E., Nieminen, M. & Hankonen, E. 2019: Luontoselvitykset Helsingin Laajasalon ja Jollaksen luonnonsuojelualueilla ja kaupungin luonnonsuojeluohjelman kohteilla vuonna 2019. – Faunatican raportteja 82/2019. 84 s.

Salla, A. 2004: Kallioperän ja maaperän arvokkaat luontokohteet Helsingissä. – Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 6/2004. ISBN 952-473-385-4. 27 s. + 52 liites.

Liitteet

Rauhoitusmääräykset vuodelta 1991

1. Alueella on kielletty:

- oijen kaivaminen, vesien perkaaminen ja patoaminen sekä kaikenlainen muu maa- ja kallioperän vahingoittaminen, muuttaminen ja sen aineiden ottaminen
- kasvien ja kasvinosien ottaminen ja vahingoittaminen
- eläinten häiritseminen ja pesien vahingoittaminen
- liikkuminen osoitettujen polkureittien ulkopuolella
- muiden kuin luonnonsuojelualueen virkistys-, opetus- ja tutkimustarpeita palvelevien reittien ja laitteiden rakentaminen
- tulenteke, telttailu ja muu leirielämä
- roskaaminen ja puutarhajätteen tuominen
- koirien kuljettaminen kytkemättöminä
- suunnistus- ym. maastokilpailut ja harjoitukset
- samoin kaikenlainen muu toiminta, joka saattaa muuttaa alueen maisemakuvaa tai vaikuttaa epäedullisesti kasvillisuuden ja eläimistön säilymiseen

2. Alueella on sallittu:

- alueen opastusta ja huoltoa palvelevien rakenteiden rakentaminen ja huolto.

3. Aluetta saadaan käyttää ja hoitaa lääninhallituksen hyväksymän käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaisesti

4. Edellä olevista määräyksistä saadaan lääninhallituksen luvalla poiketa sikäli kuin se on luonnonsuojelualueen käytön ja hoidon kannalta perusteltua.

Hakija veloitetaan merkitsemään rahoitus maastoon lääninhallituksen hyväksymällä tavalla.

Kuvailulehti

Tekijä	Susanna Pimenoff, Anu Luoto
Nimike	Jollaksen rämeen luonnonsuojelualue, hoito- ja käyttösuunnitelma vuosille 2022-2031
Sarjan nimike	Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja
Sarjanumero	VVVV:NO
Julkaisuaika	KK:VVVV
Sivuja	XX
Liitteitä	XX
ISBN	XXX-XXX-XXX-XXX-X
ISSN	2489-4230 (verkkojulkaisu)
Kieli, koko teos	Suomi
Kieli, yhteenveto	Suomi

Tiivistelmä:

Jollaksen räme on yksi harvoja Helsingin suokohteita. Luonnonsuojelualue on rauhoitettu vuonna 1991. Räme ei ole vanhojen ojitusten takia enää luonnontilainen suo, vaan se on kuivunut turvekankaaksi ja muuttumassa ajan myötä kangasmetsäksi. Luonnonsuojelualue on asutuksen ympäröimä. Ulkoilijoille sillä on merkitystä osana rannan lähivirkistysaluetta.

Suunnitelman tavoitteena on antaa luontotyyppien kehittyä luontaisesti, kohti vanhaa metsää. Lahopuuta kehitty lisää ja se luo elinmahdollisuuksia lahottajille. Vaarallisia puita on mahdollista kaataa teiden ja merkittyjen reittien varsilla enintään puun mitan etäisyydellä. Käyttöä ohjataan aiempaa selkeämmin lisäämällä opastusta, merkintöjä ulkoilupoluille sekä luonnonsuojelualueen rajamerkintöjä.

Avainsanat: Jollaksen rämeen luonnonsuojelualue, vanha metsä, lahopuu, kulumisen hillintä

Sammandrag:

Jollas mossens naturskyddsområde är ett av Helsingfors fåtaliga kärr. Naturskyddsområdet har fredats år 1991. Skogsmossens naturtillstånd har förändrats på grund av tidigare utdikningar. Kärrret har torkat ut och naturtypen utvecklas så småningom till en moskog. Naturskyddsområdet är omringat av bebyggelse. Det är av betydelse för rekreationen, som en del av strandens grönområde.

Planens målsättning är att låta naturtyperna utvecklas i riktning mot naturtillstånd, så det med tiden uppstår gammal skog. Mängden död ved ökar och skapar förutsättningar för nedbrytare. Farliga träd är möjliga att fälla i den omedelbara närheten av vägar och markerade rutter. Nyttjandet styrs tydligare än förut genom att förbättra information och instruktioner, beteckningar för markerade stigar samt gränsmarkeringar.

Nyckelord: Jollas mossens naturskyddsområde, gammal skog, död ved, stävande av slitage

Helsinki

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii Helsingin kaupunkiympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta sekä ympäristöön liittyvistä palveluista.